

*Työelämä on olemassa
luovia tekoja varten*

– Pinnallisesti toivotettu ja ainoaksi totuudeksi nostettu ”luovuus” kääntyy omaksi irvikuvakseen. Aito luovuus on osaamiseen perustuvaa uusien ja hyödyllisten asioiden tuottamista.

Näin tiivistää **Jussi T. Koski**, kasvatustieteen tohtori ja työyhteisöjä luoviin prosesseihin kouluttava yrittäjä, ja mainitsee esimerkeiksi muista hetkeksi ylitse muiden kohotetuista mantroista 90-luvulta termit ”sivistys” ja ”tietoyhteiskunta”. Hänen mielestään luovuus on liian tärkeä, koko ihmisyyden syvällistä ymmärtämistä vaativa käsite kokemaan vastavaa inflaatiota.

Miksi luovuus juuri nyt on niin pinnalla? Koski näkee sillä lääkittävän hämmennystä ja epävarmuutta, jota yhteiskuntamme tuntee globalisaation ja kovenevan kilpailun edessä.

Suomalaisessa keskustelussa luovuus assioituu usein jonnekin kulturellin kuvaamataidon opettajan tai hölmöjä leikkejä teettävän konsultin suuntaan. Koski haluaa ohjata ajattelua toisaalle.

– Luovalla ihmisellä on henkistä pituutta: jalat maassa, pää pilvissä. Tavoitteellisuus, osaaminen ja realiteettien taju ovat välttämättömiä, hörhöily taas ei ollenkaan.

Luovuuden arkinen yleisyys

Luovuuden Jussi T. Koski määrittelee kyvyksi tuottaa jotenkin uusia ja jotenkin haluttavia asioita.

– Luovuus on arkisesti ylevää: hyvien asioiden tekemistä toisille. Luova asenne ja ote ovat jokaista ihmistä ja yhteisöä varten. Ensin tarvitaan oivallus, että uusia haluttavia asioita tarvitaan – kaikkea ei ole vielä keksitty. Uutta etsivä asenne antaa mahdollisuuden kasvaa ihmisenä, ja yksilön henkinen kasvu taas mahdollistaa niin työyhteisön kuin koko kulttuurinkin kehittymisen.

Koski korostaa luovuuden sosiaalista ulottuvuutta: luovuuden täytyy tulla noteeratuksi, tunnistetuksi ja tunnustetuksi. Tämä erottaa luovuuden hulluudesta.

Työ ansaitsee maineenpalautuksen

Jussi T. Koski tarkastelee luovuutta anglosaksisen *creativity*-tutkimustradition keinoin, käyttäytymispsykologian, taloustieteellisen innovaatiotutkimuksen ja kasvatustieteen lähtökohdista. Hän haluaa palauttaa luovuuden ja työn maineen.

– Menestyvässä työyhteisössä jokainen luulee itsestään ja toisistaan sopivasti liikoja, sanoo Jussi T. Koski.

– Luovuus on arkisen toiminnan asenne, joka mahdollistaa yhteisön tehokkuuden ja parantaa yksilön elämänlaatua – niin sanotut kovat ja pehmeät tavoitteet ovat siis yhtä tärkeitä. ►►

– Luovalla ihmisellä on henkistä pituutta: jalat maassa, pää pilvissä, pohtii Jussi T. Koski.

►► – **Freud** oli oikeilla jäljillä todetessaan, että omni on yhtä kuin työtä ja rakkautta. Minusta omni koostuu mielihyvystä ja nautinnosta. Mielihyvää meille tuottavat asiat, joita meidät on geneettisesti koodattu tavoittelemaan, kuten ravinto, lämpö ja turva, Koski kertoo.

Hän sanoo mielihyvän tekevän meistä työkykyisiä, mutta se ei riitä. Ihminen tarvitsee myös nautintoa, joka on palkintona vaivannäöstä, hänen oma-aloitteisesti asettamiensa tavoitteiden saavuttamisesta. Nautinto on ihmisenä kasvamista eli tietojen, taitojen ja tunne-elämän kasvua.

– Työllä on kulttuurissamme ikävä maine. Raamatussa esitetään työ kirouksena ihmiselle. Työelämässä yksilön vastuulla on tajuta, että hänen ei kuulu kärsiä työssään. Vika ei ole työssä itsessään, vaan siinä, että se ei sovi juuri hänelle, tai asennoitumista työhön voisi muuttaa. Mekaanisimmassakin liukuhihnatyössä voi oivaltaa uusia työtapoja ja asettaa tavoitteita.

Luovuus nousee tavoitteista

Työpaikoilla tarvitaan luovuutta, koska juuri luovia tekoja varten organisaatiot ovat olemassa. Työyhteisöjen tehtävä on tuottaa jotakin hyödyllistä joko parantamalla olemassa olevia asioita tai kehittämällä uutta. Usein päämäärä kuitenkin hämärtyy, ja organisaatio alkaa elää omien monimutkaisten peliensä ehdoilla.

– Kestävään luovuuteen työyhteisöissä ei ole oikotietä. Kuten yksilötasollakin, työyhteisön luovuus lähtee osaamisen kehittämisestä, selkeästä tavoitteellisuudesta sekä uutta ja parempaa etsivästä asenteesta. Erityisesti johdon haaste on oppia hahmottamaan luova suorituskyky monitasoisena ilmiönä, jota tulee kehittää pitkäjänteisesti.

Jussi T. Kosken mukaan kestävästi luova organisaatio miettii oman tehtävänsä sisältä päin, muita jäljittelemättä, ja siinä yksilöt voivat toimia omana itsenään.

– Ohjauksen pitää olla riittävää, muuten syntyy vain sooloilua ja kaaosta. Mutta ohjaus ei saa olla liiallista, sillä tällöin on tuloksena hapeton innovaatiokyvytön byrokratia. On pohdittava, mitä on uusi ja haluttava, jota työyhteisömme luo, ja ketkä sen määrittelevät. Tarvitaan selkeät ja riittävän pysyvät tavoitteet, joita ei saa olla liikaa, Koski painottaa.

Janten laki – ajatus ”Älä luule olevasi jokin” – kitketään tietoisesti pois menestyvissä työyhteisöissä. Niissä Kosken sanoin ”jokainen luulee itsestään ja toisistaan sopivasti liikoja”.

Kaikki toimialat ovat luovia

Lopuksi Jussi T. Koski kehottaa suhtautumaan kriittisesti myös puheeseen ”luovista toimialoista” ja ”huomiotaloudesta”.

– Minua häiritsee suunnattomasti puhe luovista toimialoista. Tällainen rajaus helposti pönäköittää ”luoviksi” määritellyillä aloilla

Luovuuden mittaaminen arveluttaa tutkijoita

Luovuus sanana viittaa siihen, että luodaan jotain uutta ja ainutkertaista. Luovuuden tarkka mittaaminen on erittäin hankalaa, ja luovuustestit ovat herättäneet paljon kritiikkiä alan tutkijoiden piirissä. Luovuus näkyy lopputuloksessa, eli luovan prosessin tuloksena syntyy produkti, jonka tasoa alan asiantuntijat voivat arvioida.

Lapsi luo omaperäisiä tuotteita, nauttien omasta luovasta toiminnastaan. Hänen ei tarvitse kiinnittää huomiota syntyneen kuvan, rakennelman tai tarinan laatuun ja arvioida sitä suhteessa muiden tuotoksiin.

Sama pätee luovasta harrastuksestaan nauttivaan aikuiseen. Amatööri voi kokea syvää nautintoa kirjoittaessaan, maalatessaan tai siustaessaan kotia. Luodessaan hän rakentaa omaa arvokasta, eheää minuuttaan, kokee syvän onnellisuuden hetkiä. Luovan ilon löytäminen olisi suotavaa ja tärkeää jokaisen mielenterveydelle.

Paljon puhutun ”huippusaajan” luovuuteen liittyy luodun tuotteen laatu suhteessa muihin saman alan tuotteisiin. Luovan prosessin tuloksena voi syntyä esimerkiksi tieteellinen, tekninen, taiteellinen tai sosiaalinen tuote tai bisnesidea, joka sopii johonkin tarkoitukseen ja johtaa parhaimmillaan teknisiin tai sosiaalisiin innovaatioihin, jotka tekevät ihmisten elämän helpommaksi, turvallisemmaksi, inhimillisemmäksi tai esteettisesti nautittavammaksi.

Luovuuden kätilöt ja pyövelit

Kodit, koulut, korkeakoulut tai työpaikat ovat avainasemissa luovuuden kätilöinä tai pyöveleinä. Jokainen koti, koululuokka tai työyhteisö muodostaa kentän, joka tukee tai tukahduttaa luovuutta.

Tutkimukset ovat osoittaneet, että luovalle yhteisölle on tunnusomaista luottamus, vapaus, leikinomaisuus ja riskinottamisen salliminen. Pyritään löytämään uusia ideoita ja annetaan aikaa niiden kypsyttelyyn.

Konflikteja syntyy aina ihmisten kesken. Luovassa yhteisössä voidaan kuitenkin väitellä rakentavasti, eivätkä konfliktit tuhoa ihmissuhteita, kuten perheissä ja työyhteisöissä valitettavasti usein käy.

Luovuus voidaan tehokkaimmin tappaa ilmapiirissä, joka on täynnä arviointia, paineita, palkitsemisysteemejä, kilpailuja, valinnanvapauden rajoittamista tai mitä tahansa, joka kääntää yksilön mielenkiinnon pois itse luovasta työstä.

Miksi tämän tutkimustuloksen kertominen herättää niin paljon aggressioita? Siksikö, että suomalainen tehokkuus- ja osaamispuhe nojaa niin vankasti luovuuden tappajien varaan? ▼

Professori Kari Uusikylä

Soveltavan kasvatustieteen laitos, Helsingin yliopisto

toimivat vääränlaiseen itsetyytyväisyyteen. Ja sama rajausta jähmettää ”luovien alojen” ulkopuolelle jäävät luulemaan, ettei jatkuvan uudistumisen haaste ja ilo kuulu heille. Kaikki toimialat ovat luovia.

– Huomiotalous-termin ympärillä puolestaan näkyy paljon itsekkeskeisiä helppoheikköjä, jotka kohottavat välineen eli julkisuuden itseisarvoiseen asemaan. Tässä suhteessa luova talous on paljon parempi termi, sillä luovassa taloudessa on kysymys nöyrästä, osaamiseen perustuvasta kyvystä ja halusta tehdä hyviä asioita toisille, yksilöinä ja organisaatioina.

– Minun missioni on saada kaikki toimialat luovan talouden piiriin – ja pitää ne siellä senkin jälkeen, kun ”luovuus”-mantra on mennyt pois muodista. ▼

Teksti: Maria Salminen

Kuvat: Matti Matikainen

Innovaatio syntyy luovalla riskinotolla

Moderni yhteiskunta ja asiantuntijapohjainen työ pohjautuvat ideoihin. Jos lamppu on syttyäkseen, se syttyy aina yksilön päässä. Siinä on kaikkien innovaatioiden alusta.

”Määrittelen innovaation simppeleiksi: se on jotain uutta ja hyödyllistä”, **Jussi T. Koski** tiivistää. Mutta kun kaikkea on paljon, uutta ja hyödyllistä on yhä vaikeampi tehdä.

Tämän päivän innovaattoreiden haaste on tehdä vähemmän, laadukkaampaa, näkemyksellisemmin. Monet kuitenkin tyytyvät näennäisinnovaatioihin.

”Alalla kuin alalla ajaututaan helposti pseudoinnovatiivisuuteen: tehdään näennäisesti uutta, josta vastaanottaja ei raaputtamallaakaan löydä todellista hyötyä. Sen sijaan hän saa esimerkiksi loputtoman päivitusrumban ja miljoona uutta ominaisuutta, joita hän ei tarvitse.”

Todellisia innovaatioita ei sen sijaan ole koskaan liikaa. Niiden syntymisen pullonkauloja löytävät yritysten strategisesta johtamisesta mutta myös yksilön valinnoista.

”Ihmisen kyky kiinnittää keskittyneesti tarkkaavaisuuttaan on rajallinen. Mihin me fiksumme itseämme kouluttavat ja tuottavaan työhön pyrkivät ihmiset käyttämme rajalliset resurssimme: aikamme, tarkkaavaisuutemme, huomiokykymme?”

Sosiaalisten medioiden, facebookien ja offi-

ce communicatorien vietäviksi antautuessaan ajautuu helposti pyörittämään näennäisiä asioita.

”Pahimmillaan laadukkaan, paneutuvan ajattelun määrä vähenee, vaikka juuri siitä lisäarvo asiantuntijatyössä syntyy.”

ILLUUSIO JA TODELLISUUS

Kosken mukaan olemme keskellä vaikeasti hahmottuvaa murrosta. Työvälineemme ovat kehittyneet nopeammin kuin kykymme käyttää niitä järkevästi. ”En halua kääntää pyörää takaisin. Mutta haluan muistuttaa laadukkaan oppimisen ja luovan aikaansaamisen reunaehdoista. Työelämän monet käytännöt toimivat 100-prosenttisen luotettavina innovaatioiden ehkäisyvälineinä.”

Yrityksessä pitää ymmärtää ja edistää koko luovan työn arvoketjua. Siksi erikoistunut ja hajallaan oleva tutkimustieto tarjoaa kehittämisvälineitä ”huonolla hyötysuhteella”.

”Tämä on osa koko tietoyhteiskunnan hässäkkää ja dilemmaa: näkemys on pirstaleina. Siksi myös näkemyksellinen johtajuus on todella harvinaista”, Koski sanoo.

Kuka?

Jussi T. Koski

- on kasvatustieteen tohtori
- keksi suomen kieleen käsitteen infoähky vuonna 1997
- on julkaissut useita oppimiseen, luovuuteen ja innovaatioihin liittyviä teoksia
- toimii Creleco-yrityksessään ja on erikoistunut kestävästi tuloksellisen asiantuntijatyön kehittämiseen.

”Helposti unohtuu, että innovaation perusominaisuus on hitaus. Hyvän idean ilmestyminen silmänräpäyksessä voi kestää 20 vuotta. Ja sitten työ innovaation jalostamiseksi usein vasta alkaa”, **Jussi T. Koski** muistuttaa.

Hänen mukaansa yksilöt tarvitsevat vastaavasti näkemyksellistä oman ammattilaisuutensa johtamista. Lisäksi työnantaja–työntekijä-akselilla tarvitaan yksilön ja organisaation näkemyksien ja etujen yhteensovittamista.

”Luova työpaikka on parhaimmillaan Yksilöiden Yhteisö. Samanaikaisesti pitää ymmärtää yksilöllisyyden ja yhteisöllisyyden dynamiikkaa. On osattava sovittaa yhteen ihmisten yksilölliset itsensä toteuttamisen projektit ja organisaation yhteiset tavoitteet. Yksilöiden Yhteisö on suuri johtamishaaste – ja asiantuntijaorganisaation kestävä menestyksen ehto.”

Menestyviä yrityksiä yhdistää lisäksi terve itsetuottamus ja uskallus tehdä päätöksiä, joiden kaikki aspektit eivät ole varmoja. Näkemyksellinen taiteilija toimii samalla tavalla.

Luovuuden taustalla on toimeliaisuuden kulttuuri. ”Innovaatioita ei tipu täydellisyyttä tavoitteleville nysvääjille eikä odottajille. Pitää olla aktiivinen ja aloitteellinen, pelata kiekkoa maalille ja laukoa 30 laukausta, jotta 31. menee maaliin.”

VAHVUUKSIA KASVATTAMAAN

Suomalaisten helmasynti on heikkouksien paikailu sen sijaan, että lähtisimme kasvattamaan vahvuuksia. ”Vahvistetaan vahvuuksia, muutetaan heikkoudet vahvuuksiksi, ja jos ei kyetä, nauretaan omille heikkouksille ja ostetaan puuttuvat vahvuudet ulkoa”, Koski suosittelee.

Hän muistuttaa, että asiantuntija on kääntäen henkilö, joka on täysi tumpelo ja amatööri useimmissa maailman asioissa. ”Se pitäisi tunnustaa sen sijaan, että tuntisi huonommuutta jostakin, mitä ei osaa. Sitä paitsi työnjaon ja erikoistumisen idea on keskeinen modernin yhteiskunnan kivijalkainnovaatio. Moderni maailma perustuu sille, että olemme asiantuntijoita ja tumpeloita – ja riippuvaisia toisistamme.”

Luova ihminen hyväksyy erilaisuutensa ja ottaa sen toimintansa lähtökohdaksi. Tämä periaate löytyy myös kestävästi innovatiivisista yrityksistä. Nekään eivät toimi vain benchmarkkaamalla, vaan omien vahvuksiensa kautta.

”Kehitä oikeutettua outouttasi” oli filosofi **Michel Foucault**’n usein käyttämä sanonta. Tuo on loistava innovaatio-ohje niin yksilölle kuin organisaatiollekin.”

{ TEEMA }

Jokainen
työ on luova
työ, jokainen
päivä on luova
päivä, jokainen
ihminen on
luova
ihminen.

Jussi T. Kosken mukaan hyvä työyhteisö on sellainen, jossa kaikki luulevat sopivasti liikoja itsestään ja toisistaan sen sijaan, että ottavat toisiltaan luulot pois.

MOKA

on innovaation itu

Teksti: Anne Kohtala **Kuvat:** Sanna Liimatainen

Kasvatustieteen tohtori **Jussi T. Kosken** mukaan luovassa yhteisössä yksilöllisyys ja yhteisöllisyys kukoistavat rinta rinnan ja lyövät kättä keskenään. Siellä jokainen kehittää itseään ja arvostaa kaveria kanssa.

– Luovan työyhteisön tunnistaa siitä, että sillä on selkeä ja rohkea yhteinen tavoite. Kaikki kannustavat toinen toisiaan uuden oppimiseen, uudenlaisen asioiden kokeiluun ja riskinottoon. Lisäksi jokainen ymmärtää, että tuotteita kehitetään asiakkaita varten.

– Eli hyvä työyhteisö on sellainen, jossa kaikki luulevat sopivasti liikoja itsestään ja toisistaan sen sijaan, että ottavat toisiltaan luulot pois, Koski kiteyttää.

Innovaatio on käyttäjää varten

Luovuus on Kosken määritelmän mukaan kykyä tuottaa innovaatioita. Vastaavasti innovaatio on jokin uusi ja hyödyllinen asia: uusi ajatusmalli, laite, palvelutuote tai tapa palvella.

– Innovaation hyvyden tai huonouden määrittelee hän, joka innovaatiota käyttää: vasta asiakkaan näkemys verkkopankin käytettävyydestä ja toimivuudesta kertoo sen, onko verkkopankki hyvä innovaatio.

Kosken mukaan yhteistä hyvälle innovaatioille on, että ne ovat selkeitä ja yksinkertaisia. Ne eivät sisällä itsetarkoituksellista innovaatiopörhistelyä, innokeikailua. Jälleen kerran: ne on tehty käyttäjälle.

– Välillä kohtaamme sitten “huonoja innovaatioita”, jotka oikeastaan vain uskottelevat olevansa innovaatioita. Niitä markkinoidaan uutuuksina, mutta innovaation käyttäjä ei löydä niistä todellista uutta hyötyä.

– Ihan varmasti pankkimaailmakin löytyy tällaisia huonoja innovaatioita, joita voitaisiin kutsua valinnoivaatioiksi.

Idea syntyy raaka-aineista

Innovaation syntymiseksi tarvitaan idea ja idean syntymiseksi tarvitaan aina ihminen, yksilö. Komiteat eivät saa ideoita. Yksilöt saavat. Mutta idean jalostamiseksi tarvitaan useimmissa tapauksissa monia ihmisiä, tiimejä ja joskus kokonaisia yritysten tuotekehitysosastoja.

– Jotta ihminen saisi ideoita, hän tarvitsee ideoiden raaka-aineita: toisia ide-

oita, informaatiota, tietoa asioista, ymmärrystä ja joskus myös näennäisen turhia virikkeitä. Ideoiden keräily on kuin sienien keräily siinä mielessä, että se on työtä, joka vaatii aikaa ja sitkeyttä.

Kuka tahansa voi saada hyviä raaka-aineita ideointiin mistä tahansa.

– Pankkilainen voi oppia paljon vaikkapa sikafarmarilta, rekkakuskilta, taidemaalartilta, pummilta tai kapellimestarilta. Olennaista on olla avoin ja ruokkia omaa mieltään.

Epäonnistu riittävän usein

Suurimmat luovuuden lukot Kosken listalla ovat osaamisen puute, motivaation ja innostuksen puute, itseluottamuksen puute, ajan puute, sitkeyden puute ja asiakasnäkökulman unohtaminen.

Hän haluaa purkaa turhan mystiikan luovuuden ympäriltä: luovuutta voi kehittää virittämällä motivaationsa, skarppaamalla tavoitteensa, huolehtimalla osaamisestaan ja arvostamalla itseään ainutkertaisena persoonana, jolla on annettavaa.

– Luovuutta voi myös johtaa johtamalla näitä keskeisiä luovuuden elementtejä systemaattisesti ja pitkäjänteisesti.

Etsiminen:
luovuuden
perusprosessi

Epäonnistumisiin Kosken mukaan tulee suhtautua ennen muuta hyvinä oppimiskokemuksina.

– Innovatiivinen organisaatio rohkaisee epäonnistumaan riittävän usein. Usein luova yksilö suorastaan kaipaa epäonnistumisten mukanaan tuomaa tilannetta, jossa ihmisen on pakko kyseenalaistaa ajatteluaan ja toimintatapojaan.

– Pankkitoiminta on tarkkaa ja vastuullista puuhaa, ja numeroiden kanssa mokailu on harvoin kivaa. Mutta kyllä pankin töissäkin on tilaa luoville mokailuille, jotka toimivat uusien innovaatioiden itulina.

Ihminen on tarkoitettu luovaksi

Jokainen on luova omalla tavallaan ja omilla eväillään. Mutta “big picture” on se, että luovalla ihmisellä on korkeatasoista ammattiosaamista omalta alaltaan sekä sitkeyttä hankkia ja ylläpitää tätä tietoa.

Lisäksi hänellä on erilaisia luovaan työskentelyyn liittyviä erityistaitoja, kuten ajattelutaitoja ja ideointitaitoja. Olennaista on tutkiskella itseään.

– Avoin asenne on ehdottoman tärkeää, samoin hyvät vuorovaikutustaidot: luovuus kasvaa vuorovaikutuksesta toisten kanssa.

Ennakkoletus: haittaa usein oivaltamista

Kosken mukaan jokaisen työyhteisön jäsenen kannattaa pyrkiä olemaan luova itsekkäistä syistä ja tietysti koko työyhteisön kannalta.

– Ai miksi kannattaa itsekkäistä syistä pyrkiä luovuuteen? Koska uusien ja hyödyllisten ratkaisujen etsiminen omassa työssä tekee työstä innostavaa ja motivoi jo itsessään. Ihminen on tarkoitettu oppimaan ja rakentamaan uutta. Ei ihminen kulu tällaisesta ponnistelusta, hän kuluu tällaisen ponnistelun puuttuessa, Koski painottaa.

Infoähky pahenee entisestään

Koski keksi käsitteen infoähky ja esitti sen ensimmäistä kertaa julkisuudessa vuonna 1997 Helsingin Sanomien haastattelussa. Vuotta myöhemmin hän julkaisi samannimisen kirjan ja palasi aiheeseen vuonna 2008 teoksessaan Arkiähky – Taudinkuvaa & ajan-kuvaa.

– Tästä teemasta voisın luennoida ähkyksi asti.

– Infoähky vuonna 2012 on entistäkin pahempi. Se on aito ongelma monessa organisaatiossa ja monen ammattilaisen elämässä. Infoähky heiken-

Toimeliaisuus: supertärkeää, sillä vain tekeväille sattuu luovia asioita

Eksyminen:
sattuu ja tekee hyvää

Vastenmielinen idea: ei sellaisia olekaan

Ihminen on tarkoitettu oppimaan ja rakentamaan uutta. Ei ihminen kulu tällaisesta ponnistelusta, hän kuluu tällaisen ponnistelun puuttuessa.

tää sekä tehokkuutamme että yleistä elämänlaatuamme.

Tasapaino:
horjahtelut ovat tärkeitä ihmisen kasvulle

Tärkein lääke infoähkyä vastaan on ymmärtää, että kukaan ei voi seurata kaikkea eikä olla perillä kaikesta. Myös informaation sulattelu vaatii aikaa ja työntekoa. Pitää ymmärtää, että on sekä ammattilaisuutemme että elämänlaatumme kannalta aivan olennaista, mihin asioihin kiinnitämme huomiota.

– Millaista informaatiota tankkaat, sellainen olet. Ja miten tankkaamaasi informaatiota sulattelet, sellainen olet. Ääriesimerkki infoähkyisestä ihmisestä on henkilö, joka on perillä kaikesta mutta ei ymmärrä mitään. Sitten hän kiiirehtii kertomaan ja jakamaan tämän kaiken Facebookiin. ■

Avoimuus:
Luovan ihmisen avainpiirre

Yksinkertaistaminen:
innovoinnin a ja o

JUSSI T. KOSKI

- Luovuustutkija ja kasvatustieteen tohtori.
- Keksi suomen kieleen käsitteen infoähky vuonna 1997.
- Työskentelee Creleco – Creative Learning Consulting Int. -yrityksessään, joka on erikoistunut asiantuntijaorganisaatioiden ja luovan työtöteen kehittämiseen.
- Työskennellyt aikaisemmin mm. professorina Helsingin yliopistossa.
- Julkaissut lukuisia oppimiseen, luovuuteen ja innovatiivisuuteen liittyviä teoksia ja mm. kaksi teosta yhdessä Tommy Tabermannin kanssa.

**Kasvatustieteen
tohtori Jussi T. Koski
uskoo, että jokainen ihminen
voi kehittää luovuttaan.
Mutta voiko ja
saako luovuutta käyttää
arjen työssä?**